

8.1 Tekst A: Bereesjiet 17:1-8

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg

- 1 Awram was negenennegentig jaar toen de Eeuwige Avram verscheen en tegen hem sprak: 'Ik ben God, Almachtig. Richt je levenswandel naar Mij en wees onberispelijk.
- 2 Ik wil je een verbond aanbieden tussen Mij en jou en je uitermate talrijk maken'.
- 3 Toen viel Avram met zijn gezicht op de grond en God sprak verder met hem.
- 4 'Wat mij betreft, ziehier Mijn verbond met jou, je zult tot vader van een menigte volkeren worden.
- 5 Niet meer zul je Avram genoemd worden, maar Avraham zal je naam zijn, want tot vader van een menigte volkeren heb Ik je bestemd.
- 6 Ik zal je uitermate vruchtbaar doen zijn en tot volkeren maken, koningen zullen uit je voortkomen.
- 7 Ik zal Mijn verbond, tussen Mij en jou en tussen je nakomelingen tot in hun verste geslachten bestendigen als een eeuwig verbond: voor jou en voor je nakomelingen een God te zijn.
- 8 Ik geef jou en je nageslacht het land, waar je nu als vreemde vertoeft, het gehele land Kena'an, tot een eeuwig onvervreemdbaar bezit en Ik zal hun tot God zijn.

8.2 Herhalen en Vertalen

Pasoek 1

Kinderen (zonen) van Jisraeel is de letterlijke vertaling van בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Deze naam wordt in de Tora vaak gebruikt voor het joodse volk.

Een woord met dezelfde stamletters als תְּשַׁע is תְּשַׁעִים. Het betekent *negen*.

Op het hulsje van een mezoefa zie je vaak de naam שְׂדֵי staan, soms afgekort tot ש

Pasoek 2

In deze pasoek betekent וְאָתַתְנָה : *ik zal plaatsen of ik zal zetten*. In het choemasj van Dasberg wordt het vertaald met *ik wil je aanbieden*.

De stamletters van וְאָרְבָּה zijn ו.ר.ב.ה. en de grondbetekenis is *veel zijn*.

טוֹב מְאֹד is *heel goed*. וְאָרְבָּה בְּמְאֹד מְאֹד betekent: *ik zal heel erg veel doen zijn*

Pasoek 3

נ | י | פ | ל

1 = omkeerwaw

2 = voorvoegsel toekomstige tijd, 3e persoon mannelijk enkelvoud (*hij*)

3 = twee van de stamletters, namelijk de pee en de lamed.

De woordstam van וַיִּפֹּל is נ.פ.ל.

לְאִמְרָאֵיִךְ betekent letterlijk *zeggen*. Het wordt meestal vertaald met *als volgt of aangegeven* met een dubbele punt.

Pasoek 4

וְהִנֵּה wordt meestal vertaald met *kijk hier, zie hier*

וְהַמְנוֹן is een סְמִיכוּת, een samenstelling. וְהַמְנוֹן betekent *menigte*, וְהַמְנוֹן is *menigte van*.

Pasoek 5

שְׁמֶךָ = je naam

נָתַתִּיךָ betekent letterlijk: *ik zal je geven*. In het choemasj van Dasberg wordt het in deze pasoek vertaald met *Ik heb je bestemd*.

Pasoek 6

מְלָכִים betekent *koningen*.

יְצַא | ו

1 en 3 = voorvoegsel en achtervoegsel toekomstige tijd (zij)

3 = twee van de stamletters, namelijk de tsaddie en de alef.

De woordstam van יְצַא is י.צ.א. (dat de eerste stamletter een joed is kun je zien aan de klinker onder het voorvoegsel).

Pasoek 7

בְּרִיתַי betekent *verbond*.

עוֹלָם בְּרִיתַי - *een eeuwigdurend verbond*

Pasoek 8

אֲחֻזַּת עוֹלָם - *een eeuwig eigendom*

פסוק א

Avram was

וַיְהִי (ה.י.ה.) אַבְרָם

negenennegentig jaar

בֶּן־תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים

toen de Eeuwige aan Avram verscheen

וַיֵּרָא (ר.א.ה.) ה' אֶל־אַבְרָם

Hij zei tegen hem: Ik ben God, (de) Almachtig(e)

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שָׁדַי

wandel voor Mij en wees onberispelijk

הִתְהַלֵּךְ (ה.ל.ר.) לְפָנַי וְהָיָה תָמִים

פסוק ב

Ik zal Mijn verbond zetten tussen Mij en jou

וְאָתַנְנָה (נ.ת.ן.) בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ

en Ik zal je heel, heel veel doen zijn

וְאָרְבָּה (ר.ב.ה.) אוֹתְךָ בְּמֵאֵד מְאֹד

פסוק ג

Avram boog zich neer

וַיִּפֹּל (נ.פ.ל.) אַבְרָם עַל־פָּנָיו

en God sprak tot hem als volgt:

וַיְדַבֵּר (ד.ב.ר.) אֵתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר

פסוק ד

Ik, zie, mijn verbond met jou:

אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתְּךָ

je zult zijn een vader van vele volkeren

וְהָיִיתָ (ה.י.ה.) לְאָב הַמּוֹן גּוֹיִם

פְּסוּק ה

Niet meer zal genoemd worden
je naam Avram
maar je naam zal Avraham zijn
want tot vader van veel volkeren
heb ik je voorbestemd (gemaakt)

וְלֹא־יִקְרָא (ק.ר.א.) עוֹד
אֶת־שְׁמִי אַבְרָם
וְהָיָה שְׁמִי אַבְרָהָם
כִּי אֲבִי־הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ (נ.ת.ן.)

פְּסוּק ו

Ik zal je vruchtbaar doen zijn
heel, heel veel
Ik zal je tot volkeren maken
koningen zullen uit je voortkomen

וְהִפְרֵתִי (פ.ר.ה.) אֶתְּךָ
בְּמֵאֵד מְאֹד
וְנִתְּתִיךָ (נ.ת.ן.) לְגוֹיִם
וּמְלָכִים כְּמוֹךָ יֵצְאוּ (י.צ.א.)

פְּסוּק ז

Ik zal Mijn verbond in stand houden
tussen Mij en jou en je nakomelingen na je
tot in al hun generaties, een eeuwigdurend verbond
om te zijn voor jou een God,
en voor je nakomelingen na je

וְהִקְמַתִּי (ק.ו.ם.) אֶת־בְּרִיתִי
בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין וְרַעַךְ אַחֲרָיִךְ
לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם
לְהִיוֹת (ה.י.ה.) לְךָ לֵאלֹהִים
וּלְרַעַךְ אַחֲרָיִךְ

פְּסוּק ח

Ik zal jou en je nakomelingen na je geven
het land waar je woont, heel het land Kena'an
tot eeuwig bezit
en Ik zal voor hen God zijn

וְנָתַתִּי לְךָ וּלְרַעַךְ אַחֲרָיִךְ
אֶת אֶרֶץ מִגְרִיךָ אֶת כָּל־אֶרֶץ כְּנָעַן
לְאֶחְזֶזֶת עוֹלָם
וְהָיִתִּי (ה.י.ה.) לָהֶם לֵאלֹהִים

8.3 De Tora uitgelegd: tekst A

blz 9 Eerst was אַבְרָם alleen stamvader van zijn geboortestreek אֶרֶם.
Nu is אַבְרָהָם de stamvader van vele volkeren.

Avraham is de stamvader van het Jodendom, het Christendom en de Islam.

8.4a Grammatica: omkeerwaw

blz 10

- 1 en ik zal geven, zetten
- 2 je zult zijn
- 3 en aan je nakomelingen
- 4 Ik zal veel doen zijn
- 5 Ik zal je geven, zetten, maken tot
- 6 en tussen jou

8.4b Grammatica: telwoorden

blz 11

- 1 één dag
- 2 tien wegen
- 3 acht slavinnen
- 4 twee volkeren
- 5 zeven rivieren
- 6 vijf families
- 7 vier jaren
- 8 tien zegeningen
- 9 zes slangen
- 10 twee dochters
- 11 één ark
- 12 drie engelen

blz 12

Het mannelijke telwoord voor 1 (אֶחָד) eindigt niet op een א
Het telwoord 2 is een meervoudsvorm (en komt ook als samenstelling voor)

- 1 158 bomen
- 2 73 landen
- 3 222 plaatsen
- 4 36 rechtvaardigen
- 5 1049 zegeningen
- 6 18 generaties
- 7 461 jaren
- 8 95 dagen

blz 13 99 jaar (negentig jaar en negen jaren)
75 jaar (vijf jaren en negentig jaar)

Adam	930 jaar
Sjet	912 jaar
Enosj	905 jaar
Kenon	910 jaar
Mehalalel	895 jaar
Jered	962 jaar
Chanoch	365 jaar
Metoesjalach	969 jaar
Lemech	777 jaar
Noach	950 jaar

8.5 Tekst B: Bereesjiet 17:15-19

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg

- 15 God zei tegen Avraham: 'Noem je vrouw Saraj geen Saraj meer, maar laat haar naam Sara zijn.
- 16 Ik zal haar zegenen en zal je ook een zoon van haar schenken, zegenen zal ik haar, zodat ze tot volkeren zal worden: koningen van volkeren zullen uit haar voortkomen'.
- 17 Toen viel Avram met zijn gezicht op de grond, lachte en zei bij zichzelf: 'zal een honderdjarige een kind geboren worden... en Sarah, een negentigjarige, zal zij nog een kind ter wereld brengen'?
- 18 En Avraham zei tegen God: 'Moge Jisjma'eel toch voor u leven'!
- 19 Maar God zei: 'Nee, werkelijk Sara, je vrouw, zal je een zoon voorbrengen en Jitschak - waar om gelachen is - zul je hem noemen; met hem zal Ik mijn verbond in stand houden, als een eeuwig verbond voor zijn nakomelingen.

8.6 Herhalen en vertalen

Pasoek 15

אִשָּׁתָּא komt van אִשָּׁה. Het woord שְׁמָהּ heeft een bezittelijk voornaamwoord: *haar* naam.

De naam Sarai wordt meestal geocaliseerd als שָׂרַי.

De klinkers zijn hier anders omdat שָׂרַי het laatste woord van de pasoek is (pausale vorm).

Pasoek 16

De waw van וַיְבָרַכְתִּי is een omkeerwaw. Dat kun je zien aan de klemtoon (zangteken) en opmaken uit het zinsverband.

מְלָכִי komt van מְלָכִים, *koningen*

מְלָכֵי עַמִּים betekent *koningen van volkeren*

Pasoek 17

De letterlijke vertaling van בְּלִבּוֹ is *in zijn hart*

בֵּן betekent letterlijk: *zoon van*. Bij een vrouw staat er בַּת

De stamletters van יוֹלֵד zijn י.ל.ד., het woord met dezelfde stamletters is תֵּלֵד

Pasoek 18

יִשְׁמָעֵאל (= אֵל + שָׁמַע) betekent: *God zal luisteren, horen*. Hij krijgt deze naam omdat God de vernederingen en het verdriet van zijn moeder Hagar heeft gehoord.

De grondbetekenis van קוּם is *staan*.

פְּסוּק טו

God zei tegen Avraham
Saraj, je vrouw
je zult haar (naam) niet Saraj noemen
want Sara is haar naam

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם
שָׂרִי אִשְׁתְּךָ
לֹא־תִקְרָא (ק.ר.א.) אֶת־שְׁמָהּ שָׂרִי
כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ

פְּסוּק טז

Ik zal haar zegenen
En Ik zal je ook van haar een zoon geven
Ik zal haar zegenen, ze zal worden tot volkeren
koningen van volkeren zullen uit haar zijn

וַיְבָרַכְתִּי אֹתָהּ
וְגַם נָתַתִּי (נ.ת.ז.) מִמְּנֶה לָךְ בֵּן
וַיְבָרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם
מְלֹכֵי עַמִּים מִמְּנֶה יְהִי (ה.י.ה.)

פְּסוּק יז

Avraham liet zich op zijn gezicht vallen
en hij lachte en zei bij zichzelf (in zijn hart)
zou een 100jarige een kind geboren worden
en zou Sara, de negentigjarige, een kind
krijgen?

וַיִּפֹּל (נ.פ.ל.) אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו
וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ
הֲלֹבֶן מֵאַה־שָׁנָה יוֹלֵד (י.ל.ד.)
וְאִם־שָׂרָה הִבְת־תְּשַׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד
(י.ל.ד.)

פְּסוּק יח

Avraham zei tegen God
ach, moge Jisjmaeel toch voor u leven

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים
לֹא יִשְׁמַעֲאֵל יְחִיָּה (ח.י.ה.) לְפָנֶיךָ

פְּסוּק יט

God zei: echt, Sara je vrouw
zal een zoon voor je krijgen
je zult hem Jitschak noemen
Ik zal Mijn verbond met hem in stand houden
als een eeuwigdurend verbond voor zijn
nakomelingen (na hem)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶבְל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ
יֵלְדָת (י.ל.ד.) לָךְ בֵּן
וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק
וְהִקְמַתִּי (ק.ו.ם.) אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ
לְבְרִית עוֹלָם לְיַרְעוֹ אַחֲרָיו

8.7 De Tora uitgelegd: tekst B

blz 19 וַיְרִי בִּתּוֹלָה־בְּרַחֲמֵי אֱלֹהִים; וַיְרִי בִּתּוֹלָה־בְּרַחֲמֵי אֱלֹהִים. Rasji legt dit als volgt uit: voortaan zal Sara vorstin zijn over vele volkeren, voor iedereen.

blz 20 Belangrijk verschil met **Adam**: Adam doet niet wat God van hem vraagt, heeft problemen met de relatie God - mens (de mitswot been adam la Makom). Zelfs als het om iets gaat wat gemakkelijk is, zoals het niet eten van één vrucht terwijl hij een tuin vol heeft met allerlei fruit waarvan hij naar hartelust mag eten. Avraham doet juist wel wat God van hem vraagt, ook al is dat heel moeilijk (op 75-jarige leeftijd vertrekken uit zijn geboorteplaats naar een onbekend land; de akeda etc).

Belangrijk verschil met **Noach**: heeft problemen met de relatie mens-medemens (de mitswot been adam lechawero). Hij waarschuwt niet dat er een zondvloed aankomt maar redt alleen zijn eigen familie. Avraham komt juist op voor het leven van zijn medemensen (bijvoorbeeld de inwoners van Sedom) ook al gedragen ze zich slecht.

Volgens Rasji had Noach voortdurend de steun van God nodig, als een kind dat net kan lopen, dat je nog een hand moet geven om te voorkomen dat het valt of wegloopt, 'hij wandelde met God'. Avraham had deze steun niet nodig en deed het uit zichzelf goed, die 'liep voor de Eeuwige uit'.

De geboorte van Jitschak is volgens Sforno een dubbel wonder vanwege de leeftijd van Sara en omdat de baby een jongetje was.

8.8a Grammatica: de letter אַ

- blz 21**
- 1 lidwoord
 - 2 vraagwoord
 - 3 richtingshee
 - 4 bezittelijk voornaamwoord *van haar*

Een אַ הַיְדִיעָה staat altijd aan het *begin* van een woord

Een אַ הַיְדִיעָה staat alleen voor een bijvoeglijk naamwoord of een *zelfstandig* naamwoord.

De klinker is meestal *_ (patach)*

De letter die op het lidwoord volgt krijgt een *dageesj*, behalve bij een *keelletter*.

De klinker onder het lidwoord is dan meestal *ֿ (kamats)*

- blz 22**
- 1 de mens
 - 2 de naam
 - 3 de man
 - 4 de broer
 - 5 de aarde
 - 6 de stem
 - 7 het brood
 - 8 het veld
 - 9 het meeloffer
 - 10 het land
 - 11 de rechtvaardige
 - 12 het blad
 - 13 de generatie
 - 14 het dier
 - 15 de boom

Een הַשְׂאֵלָה staat altijd aan het *begin* van een woord.
De klinker onder een vraaghee is meestal *ֵ* (*chataf patach*)
De letter die op een vraaghee volgt krijgt geen *dageesj*

blz 23 Voorbeeld uit tekst B: הַלְבָּן (in פְּסוּק יז).

De הַא staat hier voor niet voor een zelfstandig of een bijvoeglijk naamwoord, maar voor een voorzetsel.

Een הַמְגִמָּה staat altijd aan het *einde* van een woord
De richtingshee komt in plaats van het voorzetsel אֶל (לְ)
Een richtingshee heeft nooit de klemtoon.

- 1 naar het westen, naar (de) zee
- 2 naar het oosten
- 3 naar het noorden
- 4 naar het zuiden, naar de Negev
- 5 naar het land Kena'an
- 6 naar Charan
- 7 naar (het) huis
- 8 naar de tent

- 1 haar naam
- 2 haar man
- 3 haar handen

- 4 in haar ogen

8.8b Grammatica: omkeerwaw van verleden naar toekomstige tijd

blz 24 Tekst A וְהִפְרֵתִי en וַיִּתְּתֵיךָ
Tekst A וְהִקְמֹתִי
Tekst B וַיְבָרְכֵתִי
Tekst B וְהִקְמֹתִי

8.9 De beproevingen van Avraham

blz 25 Goede antwoorden:

Avraham moet afscheid nemen van zijn vrienden en iedereen die hem dierbaar is
Avraham moet vertrekken uit zijn land
Avraham moet vertrekken uit zijn vertrouwde geboorteplaats
Avraham moet afscheid nemen van zijn familie
Avraham moet een opdracht uitvoeren die in de samenleving van die tijd als krankzinnig, als een verraad werd gezien.

blz 26 Bij een beproeving is sprake van een moeilijke opdracht die je al dan niet doet. Bij een dilemma moet je kiezen uit twee mogelijkheden die niet te verenigen zijn. Wat je ook kiest, je moet altijd iets opgeven. Bij Avraham is sprake van een dilemma: hij moet of vertrekken uit zijn vertrouwde omgeving en afscheid nemen van iedereen die hem dierbaar is, of niet doen wat God van hem vraagt en daardoor alles waar hij in gelooft en voor staat opgeven.

Mogelijke doelen van een beproeving:

- 1 Om te laten zien dat iemand de test kan doorstaan
- 2 De manier waarop iemand met het dilemma omgaat, een moeilijke keuze maakt.
- 3 Wat gebeurt er met de persoon die de beproeving doorstaan heeft?

blz 27 Voorbeeld mbt familie: loyaal aan familiebanden, redt zijn neef Lot
Voorbeeld onbekende mensen: gastvrij voor reizigers
Voorbeeld mensheid: komt op voor de inwoners van Sedom

De letter **אָ** verwijst naar:

1 de naam van God

2 de opdracht om 'een vader van vele volkeren' te zijn.